

ELEVHÄLSA PÅ NORDISKA MUSIKGYMNASIET

PLAN, RUTINER, ORGANISATION OCH STRUKTUR

Mål och syfte med elevhälsans arbete

Elevhälsans mål är att tillhandahålla stöd av hög kvalitet som är jämställt, likvärdigt och utvecklande. Skolans elever ska ha tillgång till elevhälsa med medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst arbeta hälsofrämjande och förebyggande och stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Elevhälsans medverkan är viktig i frågor om elevernas arbetsmiljö och skolans värdegrund.

Det handlar om

- att skapa en så positiv lärandesituation som möjligt för eleverna
- att bidra till att skapa miljöer som främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa
- att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål
- att arbeta för att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling
- främjande arbete för närvaro och förebyggande arbete mot frånvaro
- undervisning om tobak, alkohol, andra droger och livsstilsrelaterad ohälsa
- undervisning om jämställdhet, sexualitet, samtycke och relationer
- erbjuda elever hjälp med enkla sjukvårdsinsatser och hälsobesök

Elevhälsan styrs, utöver Skollagen (2010:800), Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), Patientsäkerhetslagen (2010:659), Dataskyddsförordningen (GDPR), Arbetsmiljölagen (1977:1160).

Hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande arbete

Elevhälsans roll ska i första hand vara förebyggande och hälsofrämjande. Det innebär att elevhälsan ska bidra till att skapa miljöer som främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa. Förebyggande, hälsofrämjande och tidiga insatser är effektiva och ska prioriteras. I elevhälsan är utgångspunkten elevernas behov och fokus är på elevernas bästa. Elevhälsoteamet ska vara en del i den lärande organisationen och är en viktig resurs i arbetet för hälsofrämjande skolutveckling. Elevhälsoarbete ska bidra till en skolmiljö med trygghet och studiero. Det hälsofrämjande och förebyggande arbetet behöver vara strukturerat och systematiskt. För att elevhälsoarbetet ska fungera måste det finnas en fungerande samverkan mellan elevhälsans personal, pedagoger, övrig skolpersonal och vid behov externa aktörer. Elever och vårdnadshavare är en viktig del av arbetet för att skapa de bästa förutsättningarna för elevernas utveckling och lärande.

Elevhälsans organisation

Inom elevhälsan arbetar olika professioner. Elevhälsoteamet består av rektor, biträdande rektor, skolsköterska, kurator, specialpedagog/speciallärare och vid behov skolläkare, skolpsykolog och studie- och yrkesvägledare. Utöver elevhälsoteamet finns även mentorer inom verksamheten som arbetar med förebyggande och främjande insatser för elevernas bästa.

Rektor

Rektor leder, organiserar elevhälsans arbete och har det yttersta och övergripande ansvaret för elevhälsan på skolan. Beslut om särskilda stödinsatser och åtgärdsprogram fattas av rektor eller den som rektor delegerat till. Om det framkommer att eleven kan ha behov av särskilt stöd, ska rektor se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven är i behov av särskilt stöd, ska rektor se till att ett åtgärdsprogram utarbetas och att stödet sätts in.

Biträdande rektor med särskilt ansvar för elevhälsa

Biträdande rektor har särskilt ansvar för elevhälsa och bistår rektor med att koordinera EHTs dagliga arbete. Biträdande rektor har även ansvar för uppföljning och samordning av elevhälsoteamets arbete.

Skolkurator på plats i skolan

Skolkurator ansvarar för elevhälsans psykologiska och psykosociala insatser utifrån en helhetssyn som omfattar individ-, grupp- och samhällsnivå. Arbetsuppgifterna för kuratorn består av samtal, såsom stöd-, motivations- och krissamtal liksom utredande, rådgivande och bearbetande samtal med enskilda elever och deras familjer.

Skolkuratorn kartlägger utreder och bedömer den sociala och psykosociala situationen för enskilda elever, ger handledning och konsultation till skolpersonal, bidrar med kunskap om risk- och skyddsfaktorer för elevers hälsa, sociala situation, lärande och utveckling, deltar i arbetet med skolans struktur och organisation när det gäller värdegrund och likabehandling, tar till vara kunskap om elevernas generella psykosociala hälsa och sociala situation i elevhälsans övriga arbete. Kurator har också kontakt med andra aktörer runt eleven.

Skolkurator via Allbrys chatt

Nordiska Musikgymnasiet har tecknat avtal med företaget Allbry som tillhandahåller en skolkurator via en chattfunktion alla skoldagar i veckan mellan kl 17 och 21. Chattfunktionen implementeras för alla elever fr o m höstterminen 2025. Redan från maj 2025 är det möjligt för elever att ansluta sig till funktionen. Den digitala kontakten med kuratorn är en förebyggande och hälsofrämjande insats som i vissa fall kan behöva följas upp av enskilda samtal med skolkurator på plats i skolan, dock i begränsad omfattning med syftet att utreda vidare behov och formulera åtgärder.

Skolpsykolog

Skolpsykolog anlitas på konsultbasis och bistår med konsultation och handledning till pedagoger, skollära och elevhälsopersonal kring enskilda elever eller elevgrupper. Skolpsykolog deltar i skolans ordinarie elevhälsoarbete efter önskemål och vid uppkomna behov. Skolpsykolog gör utredningar av elever, som komplement till skolans egna utredningar. Skolpsykolog kan även bistå med fortbildningsinsatser samt delta i det allmänna arbetet med förebyggande och hälsofrämjande insatser

Skolsköterska/Skolläkare

Skolsköterskans uppdrag inom elevhälsan är att tillföra medicinsk kompetens och omvårdnadskompetens som ett stöd i det pedagogiska arbetet och i den övergripande planeringen av elevhälsans arbete. Skolsköterskan samverkar med elever och vårdnadshavare och skolans övriga personal för att ge eleverna kunskap om hälsosamma levnadsvanor och om faktorer som bidrar till ohälsa, bevakar vaccinationstäckning och fullföljer vaccinationer enligt Socialstyrelsens vaccinationsprogram, bidrar med medicinsk kunskap. Skolsköterskan erbjuder hälsobesök och har tillgång till skolläkare för konsultation och skolläkarmottagning.

Specialpedagog/speciallärare

Specialpedagog/speciallärare arbetar med både elever och personal och bidrar till en utveckling av det pedagogiska arbetet. Insatserna består av kartläggning av hinder och möjligheter i skolsituationen och pedagogiska bedömningar av elevers behov av särskilt stöd. I uppdraget ingår även samarbete med skolläring och övrig pedagogisk personal.

Studie- och yrkesvägledare

Studie- och yrkesvägledare ska bidra till att ge elever kunskaper och färdigheter för att kunna fatta väl underbyggda beslut om framtida studie- och yrkesval. Det görs genom att ha vägledningssamtal med elever för att vidga perspektiv, utmana föreställningar om utbildningar och yrken samt ge förutsättningar för att olika faktorer vägs in vid valsituationen. Studie- och yrkesvägledare informerar också om utbildningsvägar och yrken på ett opartiskt, tillförlitligt och tillgängligt sätt, samverkar med gymnasieskolor och högskolor/universitet kring vägledningsfrågor samt samverkar med olika aktörer kring gymnasievalsprocessen. Elevers behov av studie- och yrkesvägledning handlar om att eleven, utifrån sina förutsättningar, ska bli medveten om sig själv, bli medveten om olika valalternativ (såsom olika utbildningar och yrken), bli medveten om relationen mellan sig själv och valalternativen, lära sig att fatta beslut samt lära sig att genomföra sina beslut.

Dokumentation

Elevhälsans insatser handlar ofta om verksamheter och processer där det finns krav på dokumentation. I skolan finns det till exempel krav på åtgärdsprogram för elever som behöver särskilt stöd. Bestämmelserna om anmälningsplikt vid frånvaro innebär också krav på dokumentation. Ytterligare bestämmelser som förutsätter dokumentation är bestämmelserna om skyldigheten att anmäla, utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling, liksom bestämmelserna som gäller vid misstanke att en elev far illa. Det ska alltid finnas ett underlag inför beslut i ärenden som innebär myndighetsutövning mot någon enskild, och det gäller också i elevhälsoärenden. Vissa bestämmelser i förvaltningslagen, däribland den om att anteckna uppgifter, ska tillämpas i ärenden som avser myndighetsutövning mot enskilda personer enligt skollagen. Myndighetsutövning mot enskild innebär att myndigheten bestämmer om en förmån, rättighet, skyldighet, disciplinär åtgärd eller något annat jämförbart för den enskilda. Det kan gälla beslut i till exempel ärenden om särskilt stöd, avstängning och andra åtgärder enligt 5 kap. skollagen. Underlaget för beslut kan bestå av dokument såsom formella protokoll i elevhälsoärenden, åtgärdsprogram, utredningar, tester eller liknande men även inkludera andra noteringar och anteckningar som har betydelse för bedömningarna och beslutet. Även om en specialpedagog eller motsvarande och i vissa fall en skolkurator inte har någon skyldighet att föra patientjournal, så har de en dokumentationsskyldighet vid handläggning av enskilda elevärenden som avser myndighetsutövning. Det kan till exempel handla om ärenden om särskilt stöd. Specialpedagogens och skolkuratorns dokumentation i elevärenden ska hanteras med försiktighet eftersom den ofta omfattas av sekretess. Det innebär att personalen behöver uppmärksamma att en sekretessprövning ska göras om någon begär att få ut uppgifter som dokumenterats. Det är viktigt att tänka på vilka som har tillgång till dokumentationen och att den måste förvaras på ett säkert sätt.

Extra anpassningar, stöd i undervisningen och åtgärdsprogram

Alla elever har rätt till ledning och stimulans för att kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som riskerar att inte uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas har också rätt till extra anpassningar och särskilt stöd. Det kan förekomma att en elev uppfyller de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas men uppvisar andra svårigheter som gör att skolan bedömer att eleven längre fram kan få svårigheter att nå kommande bedömningskriterier. Även då kan eleven vara i behov av särskilt stöd. Det kan till exempel handla om en elev med funktionsnedsättning, psykisk ohälsa, svårigheter i det sociala samspelet, koncentrationssvårigheter, upprepade eller långvariga frånvaro. Extra anpassningar och särskilt stöd är individuella stödinsatser. Extra anpassningar genomförs inom ramen för den ordinarie undervisningen och det behöver inte fattas något formellt beslut om att eleven ska få extra anpassningar. Särskilt stöd är omfattande och varaktiga stödinsatser som pågår under en längre tid. När en elev kan vara i behov av särskilt stöd ska den som uppmärksammar behovet göra en anmälan till rektor. Rektor ser då till att en utredning av elevens eventuella behov av särskilt stöd påbörjas och genomförs så skyndsamt som möjligt. Elevhälsans kompetens ska involveras i arbetet. Om en elev är i behov av särskilt stöd ska stödet i första hand ges inom den elevgrupp som eleven tillhör.

Utredning av en elevs behov av särskilt stöd

När en elev kan vara i behov av särskilt stöd ska skolan utreda behovet. Flera professioner kan behöva delta i utredningen såsom lärare, specialpedagog, speciallärare, rektor, elevhälsans övriga professioner, vårdnadshavare och inte minst eleven själv.

Arbetsgång för utredning av en elevs behov av särskilt stöd

I detta avsnitt beskrivs en särskild arbetsgång vid utredning av en elevs behov av stöd.

1. Uppmärksamma och agera skyndsamt.

Om det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd i form av extra anpassningar har getts, ska detta anmälas till rektor. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att extra anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Det är viktigt att alla elever som kan vara i behov av särskilt stöd uppmärksammas. Det gäller till exempel om det kan befaras att en elev, som i dagsläget uppfyller bedömningskriterierna, längre fram i utbildningen kan få svårigheter att nå utbildningens mål. Agera hellre en gång för mycket än att vänta och se hur elevens lärande utvecklar sig. Tidiga stödinsatser kan vara avgörande för elevens möjligheter att nå utbildningens mål.

2. Planera utredningen tillsammans

Rektor ska se till att utredningen görs skyndsamt så att åtgärderna kan komma igång så fort som möjligt och i samråd med elevhälsan om det inte är uppenbart att det inte behövs. Det är också ofta en fördel om berörda lärare och övrig skolpersonal kan planera arbetet med utredning av en elevs behov av särskilt stöd tillsammans. Eleven kan behöva fortsatt stöd genom extra anpassningar under tiden som utredningen pågår. Exempel på vilka som kan behöva bli involverade i en utredning av en elevs behov av särskilt stöd:

- Elev
- Vårdnadshavare
- Lärare
- Mentor
- Specialpedagog/speciallärare
- Kurator
- Psykolog
- Skolsköterska
- Skolläkare
- Studie- och yrkesvägledare
- Rektor/Biträdande rektor

Det är viktigt att göra en tidsplan för utredningsarbetet med tanke på att den ska genomföras skyndsamt.

3. Kartläggning av skolsituationen.

När fungerar det? När uppkommer skolsvårigheter? Den information som ligger till grund i kartläggningen ska ge tillräckligt underlag för att en analys av vad som påverkar elevens skolsituation ska kunna göras. För att få en helhetsbild kan skolsituationen behöva beskrivas på skol-, grupp- och individnivå. Skolsituationen utreds utifrån den pedagogiska, fysiska och sociala miljön som påverkar bland annat elevens motivation, utveckling och lärande.

Exempel på faktorer i lärmiljön som kan påverka elevens lärande:

- Pedagogisk miljö
- Tydlighet och struktur
- Visuellt stöd
- Variation i arbets- och bedömningsformer
- Lärverktyg
- Hjälpmedel
- Social miljö

Relationer

- Trygghet
- Bemötande
- Lära tillsammans
- Normer och värden

Fysisk miljö

- Ljudmiljö
- Visuell miljö
- Möblering
- Grupprum
- Utemiljö

Exempel på metoder och underlag i kartläggningen kan vara:

- observationer
- samtal
- frågeformulär
- dokumentstudier
- enkäter
- skattningsformulär
- kartläggnings- och bedömningsmaterial
- testmaterial
- resultat av extra anpassningar
- tidigare utredning av särskilt stöd och tidigare åtgärdsprogram

Exempel på frågor som stöd för kartläggning på skol- grupp- och individnivå

De olika stegen i kartläggning av skolsituationen

a) Samla information Informationen ska innehålla uppgifter om:

- Hur eleven uppfyller betygskriterierna eller kriterierna för bedömning av kunskap som minst ska uppfyllas i alla aktuella ämnen, ämnesområden och kurser.
- Eventuella tidigare extra anpassningar och särskilt stöd.
- Informationen kan till exempel innehålla uppgifter om:
 - Elevens kunskapsutveckling över tid.
 - Elevens närvaro i skolan.
 - Andra omständigheter som skolan behöver beakta.

Exempel på information

b) Involvera elev och vårdnadshavare

Det är en fördel att involvera elev och vårdnadshavare i utredningen så tidigt som möjligt. Deras kunskaper och erfarenheter behövs för att öka förståelsen för elevens hela skolsituation. Samtalen kan till exempel handla om:

- vad som fungerar bra för eleven i skolan
- vad som skapar svårigheter för eleven i skolan
- hur skolan kan underlätta för elevens lärande
- trivsel och relationer i skolan.

Exempel på samtalsområden med elev och vårdnadshavare

Elevens och vårdnadshavarens uppfattning

c) Beskriv situationer som fungerar och situationer där svårigheter uppkommer

Det här steget i kartläggningen handlar om att beskriva situationer i skolan som fungerar för eleven och situationer där svårigheter uppkommer. För att se ge en helhetsbild av situationen, beskriv till exempel:

- själva situationen
- det som händer runtomkring
- undervisningen och lärmiljön
- relationer
- tillgänglighet
- delaktighet
- förutsättningar och organisation.

d) Sammanfatta kartläggningen

Efter genomförd kartläggning görs en skriftlig sammanfattning av det som framkommit. Underlaget används därefter för att göra en analys av vad skolan behöver arbeta med och förändra i elevens skolsituation för att möta elevens behov av stöd.

4. Pedagogisk bedömning.

Vad behöver eleven i skolsituationen? Är eleven i behov av särskilt stöd? Syftet med den pedagogiska bedömningen är att få ett underlag för att kunna avgöra om eleven är i behov av särskilt stöd eller inte. Bedömningen ska omfatta de ämnen där eleven riskerar att inte uppfylla betygskriterierna eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Om det finns andra svårigheter i skolsituationen ska det tas med i den pedagogiska bedömningen. Om bedömningen är att eleven är i behov av särskilt stöd ska det i utredningen framgå vilka åtgärder som det särskilda stödet kan innebära.

- a) Analysera resultatet av kartläggningen Analysen handlar om att bearbeta och diskutera kartläggningsmaterialet. Detta görs utifrån olika perspektiv och professioner.
- b) Identifiera vad eleven behöver i skolsituationen I det här steget handlar det om att identifiera vad eleven behöver i skolsituationen för att kunna uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Vad behöver eleven i skolsituationen för att nå det önskade läget?
- c) Resonera hur skolan behöver arbeta med förändringar på grupp- och skolnivå, ledning och stimulans, extra anpassningar, särskilt stöd

Sammanfattning och bedömning

Avslutningsvis sammanfattas den pedagogiska bedömningen och en bedömning om särskilt stöd görs. Sammanfattningen och bedömningen ska dokumenteras skriftligt.

Om bedömningen är att eleven är i behov av särskilt stöd, beskriv och dokumentera:

- Elevens behov av särskilt stöd, i vilka lärmiljöer, ämnen, ämnesområden eller kurser det gäller
- Vilka åtgärder som planeras att sättas in eller fortsätta med
- Åtgärdernas innehåll och form
- Åtgärdernas omfattning och varaktighet
- Motivering till valet av åtgärder
- Vad åtgärderna ska leda till på kort och lång sikt
- Vad som är viktigast att börja med

5. Beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram.

I en utredning kan det komma fram att eleven inte är i behov av särskilt stöd. Då ska ett beslut fattas om att inte upprätta ett åtgärdsprogram. Det är rektor, eller den som rektor delegerat beslutsrätten till, som fattar beslutet. Skolan ska underrätta eleven och elevens vårdnadshavare om beslutet. Innan beslut fattas bör ni ge elev och vårdnadshavare tillfälle att ta del av utredningen och komma med synpunkter. Därefter ska skolan underrätta dem om beslutet. När det i en utredning kommer fram att eleven inte är i behov av särskilt stöd kan eleven fortfarande vara i behov av att få stöd på annat sätt. Elevens lärande och utveckling kan i stället stödjas genom att till exempel göra förändringar på skol- och grupp-nivå, utveckla ledning och stimulans i undervisningen för alla elever och genom extra anpassningar.

6. Beslut om åtgärdsprogram.

Om man genom utredningen kommit fram till att eleven är i behov av särskilt stöd ska ett beslut fattas om att utarbeta ett åtgärdsprogram. Det är rektor, eller den som rektor delegerat beslutsrätten till, som fattar beslutet. Innan beslut fattas bör ni ha gett eleven och vårdnadshavare tillfälle att ta del av resultatet av utredningen.

Ett beslut om åtgärdsprogram innebär följande;

- Att skolan beslutar vilka stödinsatser som ska genomföras och vem som är ansvarig för att åtgärderna följs upp och utvärderas på ett systematiskt sätt.
- Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetas. Skolan ska underrätta vårdnadshavare om beslutet om åtgärdsprogram.
- När en elevs åtgärdsprogram innebär beslut om särskilt stöd i form av särskild undervisningsgrupp, enskild undervisning, distansundervisning, anpassad studiegång eller reducerat program ska rektor fatta ett särskilt beslut om det. Den beslutsrätten kan inte delegeras till någon annan.
- Beslut om åtgärdsprogram kan överklagas inom tre veckor efter att vårdnadshavare och elev har fått ta del av beslutet.

Åtgärdsprogram

Ett åtgärdsprogram ska omfatta hela elevens skolsituation med åtgärder som är möjliga att följa upp och utvärdera. Ett åtgärdsprogram är en beskrivning av vilken eller vilka typer av särskilt stöd som skolan kommer att ge eleven. Detta kan exempelvis vara undervisning av speciallärare under längre tid, placering i särskild undervisningsgrupp eller enskild undervisning. Ett åtgärdsprogram ska innehålla följande;

- Elevens behov av särskilt stöd.
- Analys av eventuella hinder och möjligheter i skolsituationen.
- Åtgärder som på kort och lång sikt ska hjälpa eleven att nå målen.
- Konkreta mål som är möjliga att följa upp.
- Plan för uppföljning – vem följer upp vilken åtgärd och när.

7. Genomför särskilt stöd.

Det är viktigt med en samplanering när en elev både har extra anpassningar och särskilt stöd. Det är viktigt med en kort- och långsiktig planering av vad det särskilda stödet ska innehålla och hur det ska utformas i olika situationer. Ibland kan prioriteringar behöva göras för att stödet ska fungera i praktiken. Vissa former av särskilt stöd kan ges under en viss tidsperiod. Det är viktigt att planeringen ger möjlighet till flexibilitet i arbetet med genomförande av stödinsatser.

8. Följ upp och utvärdera.

Åtgärdsprogram och särskilt stöd ska regelbundet följas upp och utvärderas för att säkerställa att syftet uppfylls. Det handlar om en process där det särskilda stödet utvärderas i förhållande till om eleven har fått stöd på det sätt och i den omfattning som behövs.

Exempel på frågor att fundera över vid uppföljningen:

- Har samtliga åtgärder som beslutats kommit i gång? Om inte, vad behöver göras för att det ska ske?
- Hur uppfattar eleven och vårdnadshavare åtgärderna? Vad fungerar bra eller mindre bra?
- Leder åtgärderna i rätt riktning utifrån elevens behov och de bedömningskriterier som minst ska uppfyllas? Hur syns det? Är det något som behöver förändras? I så fall, vad och hur?

Exempel på frågor att fundera över vid utvärderingen:

- Hur har åtgärderna bidragit till elevens lärande och utveckling i riktning mot de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas?
- På vilket sätt har åtgärderna svarat mot de behov av särskilt stöd som utredningen visade?
- Har åtgärderna varit tillräckligt omfattande?
- Hur uppfattar eleven och elevens vårdnadshavare att åtgärderna har fungerat? Vad tycker de har fungerat bra? Vad tycker de behöver förbättras eller ändras?
- Hur har åtgärderna fungerat som helhet?
- Behövs fler eller andra åtgärder?

9. Dokumentation av utredningen

Skolan behöver dokumentera utredningar av en elevs behov av särskilt stöd skriftligt. Det är viktigt att kunna gå tillbaka till utredningen och se hur skolan har bedömt elevens stödbehov eftersom ett beslut om åtgärdsprogram eller ett beslut om att inte utarbeta ett åtgärdsprogram kan överklagas. Dokumentationen ska helst vara kortfattad och samtidigt ge tillräcklig information om elevens skolsituation och eventuella behov av särskilt stöd. Om en elev har en funktionsnedsättning är det viktigt att fokus i dokumentationen är elevens pedagogiska behov i skolsituationen. Om skolan använder ett IT-stöd för att dokumentera sina utredningar måste hanteringen av personuppgifter följa reglerna i EU:s dataskyddsförordning, GDPR.

Arbete med skolsociala utredningar

När görs en skolsocial utredning?

En skolsocial utredning genomförs för att få ett underlag hur en elevs sociala situation i och utanför skolan påverkar elevens skolgång. En skolsocial utredning kan ingå som en del i andra utredningar på skolan, t.ex. utredning om särskilt stöd eller utredning om frånvaro.

Rektor beslutar om när dessa utredningar ska startas och om en skolsocial utredning ska ingå. Det kan även finnas andra orsaker till att besluta om en skolsocial utredning.

Vad kan en skolsocial utredning innehålla?

- Hur eleven fungerar socialt i skolans olika delar och förhållande till både elever och personal och vilka risk- och skyddsfaktorer som kan identifieras (i klassrummet, på rasten, kommunikation, samspel och sammanhang)
- Hur fungerar elevens skolanknytning och skolsammanhang, både på tidigare skola och nuvarande (studiemotivation, måluppfyllelse, närvaro)
- Hur eleven mår både fysiskt och psykiskt (mående, självkänsla, självförtroende, självbild)
- Hur den sociala situationen utanför skolan ser ut och vilka risk- och skyddsfaktorer som kan identifieras och hur dessa påverkar skolsituationen (hemförhållanden och fritid)
- I alla aspekter ovan behöver man titta på hur saker har ändrats över tid. Har det skett hastiga eller långsamma förändringar över tid? Går det att identifiera vad som startat en förändring?
- Kartläggning av redan genomförda insatser, både i närtid och på tidigare skola (omfattning, resultat mm)

Exempel på hur en skolsocial utredning kan genomföras

Skolkurator samtalar med eleven kring elevens syn på skolsituation och levnadssituation. Kurator informerar eleven om hur informationen kommer att användas och vem som kommer att få tillgång till utredningen. Elevens bild kompletteras med samtal med vårdnadshavare och om tillämpligt berörd personal. Vid behov kan eleven observeras i skolmiljön. Elevens stödåtgärder vid tidigare skola och vilka insatser som gjorts där undersöks. För att få en bredare bild av det som framkommit i kartläggningen kan EHT diskutera bilden. Kurator sammanställer en skriftlig analys som beskriver elevens behov och resurser, och de insatser som skolan kan göra för att möta de behov som framkommit. Om den skolsociala utredningen ingår i en utredning om särskilt stöd kan rektor besluta om ett åtgärdsprogram för att möta elevens behov. Om den skolsociala utredningen ingår i en frånvaroutredning kan rektor fatta beslut om andra åtgärder som skolan måste göra för att möta elevens behov.

Arbetsgång

Det finns ingen särskild blankett för den skolsociala utredningen. Skapa ett dokument med en kartläggningsdel och en analysdel. Punkterna som återfinns ovan under "Vad kan en skolsocial utredning innehålla?" kan utgöra underrubriker i kartläggningsdelen. Var noga med att dokumentera datum och vem som har genomfört utredningen.

Arbete med psykisk ohälsa

Psykisk ohälsa kan förekomma hos barn och unga. Även lindriga besvär kan leda till allvarliga problem om en elev inte får hjälp. Det är viktigt att sträva efter att känna igen tecken på psykisk ohälsa och uppmärksamma behov av stöd hos eleverna.

Vad är psykisk ohälsa?

Psykisk ohälsa är ett brett samlingsbegrepp. Här ingår det som brukar kallas psykiska besvär, men också psykiatriska tillstånd. Det är vanligt att psykisk ohälsa märks som nedstämdhet, oro, koncentrationssvårigheter, trötthet eller sömnsvårigheter. Psykisk ohälsa kan också visa sig som psykosomatiska symptom. Det är när kroppsliga besvär som exempelvis magont och huvudvärk har psykiska orsaker. Ilska eller överaktivitet kan också vara uttryck för psykisk ohälsa.

Elever kan ibland känna sig oroliga, ängsliga eller ha svårt att sova. Det är särskilt vanligt bland tonåringar. Psykosomatiska besvär och känslor av stress är också vanliga.

När någon mår väldigt dåligt eller om livet påverkas mycket av måendet, kan det handla om ett så kallat psykiatriskt tillstånd. Det innebär att symtomen är så pass svåra att de uppfyller kriterierna för en psykiatrisk diagnos.

Diagnoser som adhd, autism och intellektuell funktionsnedsättning är tillstånd som kan påverka en elevs uppväxt och skolsituation. Om eleven inte får de anpassningar och det stöd som hen behöver utifrån sina behov, både hemma och i skolan, så kan sårbarheten för påfrestningar öka. Det kan i sin tur leda till psykisk ohälsa i form av depression eller ångest.

Det finns ett samband mellan lindriga psykiska symptom och risken att senare få till exempel depression eller ångest. Därför är det så viktigt att uppmärksamma elever som har sådana symptom.

Tecken på psykisk ohälsa hos elever

Lärare eller andra i skolpersonalen som möter eleverna varje dag har förstås störst möjlighet att se hur en elev mår och klarar sitt skolarbete. De kan också märka förändringar hos eleven, till exempel om frånvaron ökar eller om det går sämre i skolan.

Det är inte självklart vad som är tecken på psykisk ohälsa. Ett sätt att reagera kan vara helt begripligt i ett sammanhang, men svårare att förstå i ett annat. Om till exempel någon närstående har dött eller föräldrarna nyligen har skilt sig är det inte konstigt om eleven är ledsen eller lätt blir arg.

Ett annorlunda eller förändrat beteende kan också handla om att eleven har det svårt hemma. Om någon exempelvis är sjuk, missbrukar eller utsätter familjen för våld kan det påverka hur eleven beter sig i skolan. Det kan också handla om att eleven själv är sjuk, använder droger eller har andra problem.

Elever är olika sårbara för de krav som det kan innebära att gå i skolan. Det kan handla om elever

- med kroniska sjukdomar
- med funktionsnedsättningar
- som har upplevt trauma eller upprepade separationer
- som är asylsökande
- som är papperslösa
- som är placerade.

Elevhälsans arbete

Nordiska Musikgymnasiet har tecknat avtal med företaget Allbry som tillhandahåller tillgång till skolkurator via en chattfunktion. Chattfunktionen är bemannad alla skoldagar mellan kl 17 och 21. Chattfunktionen med kurator är en förebyggande och hälsofrämjande åtgärd som i vissa fall kan behöva följas upp av enskilda samtal på plats i skolan under en begränsad period. Det är den chattande kuratorn och vår fysiska kurator på plats som kommer överens om behovet och upplägget. Även skolsköterskan och psykologen kan kopplas in för olika typer av stödjande samtal med enskilda elever under en begränsad period. I vissa fall görs en skolsocial och pedagogisk kartläggning/utredning för att kartlägga behov av mer omfattande och varaktiga insatser. Resultatet av kartläggningen/utredningen leder till vidare beslut och åtgärder. Elevhälsans personal kan hjälpa elever och vårdnadshavare att söka hälso- och sjukvård på rätt nivå. För de elever som har behov av insatser av omfattande och varaktig karaktär är det hälso- och sjukvårdens första linje för barn och ungas psykiska hälsa, som oftast finns i primärvården. Är problemen svårare finns barn- och ungdomspsykiatri, BUP. Vid behov kan elevhälsans medicinska insats remittera till dessa instanser.

Elevhälsan kan tydliggöra vilka stödinsatser i undervisningen en elev med psykisk ohälsa kan behöva. Elevhälsans personal kan även hjälpa lärarna genom att handleda och ge råd om förhållningssätt och stöd. Det kan gälla individer, grupper och på organisationsnivå.

[Länk till Socialstyrelsens länk Kunskapsbanken - vägledning för elevhälsan](#)

Reviderad maj 2025